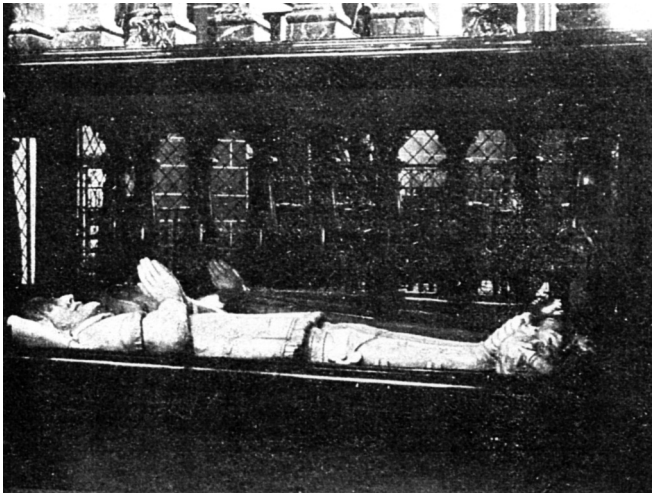

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 208

Op 8 Mei 1899 stelde Louis Van Biesbroeck in de rubriek “Beeldhouwwerken - St-Jacobskerk XVIIe eeuw” in het Frans een fiche op over

Monument van Willem van Bronchorst en van zijn vrouw Maria van Warluzel.

Dit belangrijk monument is merkwaardig door de groep in witte marmer van de Heer van Bronckhorst en zijn vrouw, afgebeeld in de foto hiernaast.

Alhoewel het niet veel karakter bezit heeft dit beeldhouwwerk verdienen.

Volgens Kervyn de Volkaersbeke en Fr. De Potter zou deze groep in 1695 gemaakt zijn door de beeldhouwer Jan Matheys, wat blijkt uit een rekening in de archieven van de kerk.

Ware het niet van dit document, dan zou ik geneigd zijn het vroeger te dateren. De twee figuren liggen inderdaad in de traditionele houding van de Middeleeuwen: een leeuw aan de voeten van de man, een hond aan deze van de vrouw, en alhoewel dit model zeker blijven bestaan is in de XVIIe eeuw, is het verbazend het nog zo volledig tegen te komen op de laatste jaren van deze eeuw, zonder de minste sporen van invloed van de school van Rubens of van Duquesnoy.

Bovendien stierf Willem van Bronchorst in 1635 en zijn vrouw in 1636 en de kledij staat dicht bij het begin dan bij het einde van de XVIIe eeuw.

Willem ligt gewapend uitgestrekt, daarop een wijd gewaad met zijn wapenschild. Enkel de grote omgeslagen kraag herinnert aan de XVIIe eeuw.

De dame heeft een sober kleeid van een niet minder oud karakter: een lange

japon bedekt met een lange mantel en een muts over het hoofd.

Wat er ook van zij: dit beeldhouwwerk is veel beter dan de rest van dit monument en ik vermoed dat het transformaties moet ondergaan hebben die niet in zijn voordeel zijn uitgevallen.

Zoals het is neemt het de volledige breedte in van de opening van een arcade van de omgang van het koor waarvan het de sluiting vormt. De figuren bevinden zich onderaan onder een dekplaat in zwarte marmer, gedragen door vier zuiltjes en redelijk ongelukkig beschermd door netvormig traliewerk. Hun plaats zou eerder boven de dekplaat moeten geweest zijn. Men kan zien dat het marmer van de groep ingekerfd werd om er de zuiltjes in onder te brengen.

Boven deze sarcofaag bevindt zich een afsluiting die gevormd wordt door zuiltjes van gekleurde marmer: langs weerszijden geflankeerd door een versierde pilaster in witte marmer die een ensemble draagt met een bekroning in dewelke de wapenschilden van de overledenen zich bevinden. en een plaat met een dubbele inscriptie langs de twee kanten van het schip.

Heel deze "marmerij" is van een middelmatige uitvoering en het zou mij helemaal niet verwonderen moesten latere opzoekingen bewijzen dat dit voortvloeit uit een later uitgevoerde herschikking, destemee omdat een inscriptie, geplaatst in de afsluiting van de ernaast gelegen arcade, er aan herinnert dat het echtpaar Luytens, overleden in 1704 en 1705, het koor begiftigden met marmerwerk.

Enkele opmerkingen in verband met de "Inventaire Archéologique".

Deze uiterst waardevolle inventaris werd uitgegeven door de "Société d'Histoire et d'Archéologie de Gand" en kwam er op voorstel van Paul Bergmans en Armand Heins.

In totaal werden er 570 geïllustreerde fiches uitgegeven. De behandelde onderwerpen waren burgerlijke, militaire en kerkelijke bouwkunst, schilderen beeldhouwkunst, edelsmeedkunst, koperwerk, ijzersmeedwerk, lood-, tinnen aardewerk, meubels, glasramen, tapijten en brodeerwerk, kostumen, lederwerk, wapens, muziekinstrumenten, klokken, munten en medailles, zegels, charters, miniaturen, manuscripten, boekbindwerk, etc.

De behandelde onderwerpen dateren van vóór 1830.

Zonder deze unieke fiches zouden veel interessante inlichtingen definitief verloren zijn gegaan.

De eerste fiche werd gepubliceerd in 1897, de laatste in 1915.

Al deze fiches werden in het Frans opgesteld en bij de vertaling ervan wordt men geconfronteerd met heel wat problemen. Deze fiches werden opgesteld

door specialisten die bij de beschrijving specifieke vaktermen gebruikten. Denk maar eens aan de zeer talrijke vaktermen in de architectuur. Men moet al een beetje geluk hebben om die tegen te komen in een normaal woordenboek. Daarbij komt nog (was het een beetje eigen aan die tijd?) dat vaak zeer lange zinnen gebruikt werden die soms een 10-tal lijnen bevatten.

Soms was de zinsopbouw niet wat het taalkundig zou moeten zijn.

Wij zijn vaak woorden tegengekomen waarvoor wij geen Nederlands equivalent gevonden hebben. Als voorbeeld citeren wij het woord "méreau", Hoe moet dat vertaald worden? Ga maar eens zoeken in de woordenboeken, bijna allemaal schijnen zij dat woord niet te

kennen. Zelfs de "Petit Robert" vermeldt na "mère", "mère-grand". Voor "méreau" was er geen plaats beschikbaar. Enkel in de Larousse zijn wij dit woord tegengekomen in de betekenis van "jeton de présence qu'on distribuait aux membres d'un chapitre".

Toen vriend Luc Devriese hoorde van ons probleem, heeft hij zich onmiddellijk op Wikipedia geworpen en verschaftte ons aldus de volgende instructieve gegevens:

"Le méreau est une sorte de "bon-pour", un signe de reconnaissance ou encore un laisser-passer qui prend la forme la plus commune d'un jeton en métal, plus rarement d'une rondelle de cuir ou en parchemin."

Allemaal goed en wel, wij weten nu al iets meer over de "méreaux" maar weten nog altijd niet welk woord er in correct Nederlands voor staat. Soms zal het woord "penning" (jeton) kunnen worden aanvaard, maar zeker niet altijd. Wij zullen dus, per geval moeten bekijken welk woord het best de originele betekenis benadert.